

HØRINGSSVAR FRA DET TEOLOGISKE FAKULTET VEDR. FELLES EKTESKAPSLOV

1. Hovedsynspunkter

Det teologiske fakultet (TF) har gjennom lang tid uttrykt sitt engasjement til støtte for fulle rettigheter for homofile og lesbiske i samfunnet og i kirken. Fakultetet støtter derfor helt og fullt det overordnede målet om en felles ekteskapslov. Etter vår oppfatning er det "å sikre homofiles og lesbiskes rettigheter, støtte homofile og lesbiske i å leve åpent og aktivt motarbeide diskriminering" (Høringsbrevet av 16.05.07) i overensstemmelse både med moderniseringen av ekteskapets idé og med aktuell fortolkning av kristen tro. Vi mener imidlertid at høringsnotatets utredning av viktige sider ved ekteskapsinstitusjonen er for mangelfull, og vil anbefale at det legges ned mer forberedelsesarbeid her før saken sendes over til Stortinget.

Fakultetet vil også støtte forslaget om at homofile og lesbiske par får adgang til adopsjon, men vil reservere seg mot å likestille adopsjon og assistert befruktning, og mot å endre barneloven slik at det legges til rette for å betrakte assistert befruktning som en allmenn menneskerett for par (homofile eller heterofile) og ikke lenger som en medisinsk praksis regulert av medisinske indikasjoner på infertilitet. Fakultetet ville dessuten ønsket at høringsnotatet klarere hadde drøftet forholdet til samboerskap og andre former for avtalt samliv, også med henblikk på endringer i barneloven. Fakultetet mener også at forhold relatert til adopsjon og assistert befruktning med fordel kunne diskuteres med tanke på eventuelle endringer i barneloven, fremfor som et ledd i diskusjonen om likestilling av homofile og heterofile par. Avsnittet om internasjonale konsekvenser er lite inngående og gir således et utilstrekkelig bilde av de virkningene en lovendring vil gi utover Norges grenser.

2. Innledende kommentarer

Høringsfristen fra Departementet har vært svært kort. Denne saken er viktig for samfunnet og for svært mange mennesker. Skal saken få den behandling dens betydning tilsier, fordrer dette at høringsprosessen ikke har preg av hastverksarbeid. Den svært knappe høringsfristen - hvori inngår sommerferie - har ført til at fakultetet ikke har kunnet gjennomføre den brede prosess i egen organisasjon som er nødvendig og ønskelig. Høringssvaret kan derfor ikke gå inn i en rekke vesentlige spørsmål som forslaget aktualiserer. Med tanke på den offentlige debatt som uvegerlig vil følge forslaget, tar fakultetet sikte på å arrangere en større høring om komplekset med og for stab og studenter i løpet av høsten.

Som en hovedinnvending mot premisene i høringsnotatet vil fakultetet påpeke at problemkomplekset samliv, seksualitet og familieliv ikke er drøftet godt nok og er basert på en forenklet logikk, som svekker anliggendet. Å bruke likestilling ensidig som utslagsgivende argument er for enkelt.

3. Likestilling og likebehandling

Begrepet "likestilling" er brukt som et ideal om en rekke relasjoner i utredningen: Mellom ulikekjønnede og likekjønnede par, mellom menn og kvinner, mellom egg og sæd (!! s 61), mellom heterofile og homofile kvinner etc. Ved en så unyansert og utvidet bruk kommer en i fare for å utvanne selve begrepet. I norsk språkbruk og i Likestillingsloven er likestilling nettopp å sikre lik behandling av mennesker uavhengig av kjønn, med utgangspunkt i det historiske faktum at menns forrang og kvinners underordning er et lett gjenkjennelig trekk i

de fleste kulturer. Dette særlige problemkomplekset kommer i skyggen når begrepet likestilling brukes så bredt, noe som er påfallende i denne utredningen. I visse situasjoner krever normen likestilling aktiv forskjellsbehandling fordi biologiske, medisinske eller kulturelle ulikheter har signifikant betydning. For eksempel har kvinner en annen rett (eller plikt, alt ettersom mor eller barn er subjekt for problemstillingen) til fødselspermisjon enn menn, men det ligger ikke nødvendigvis en diskriminering i det.

Fakultet vil derfor foreslå at departementet utvikler andre og mindre ensidig likestillings- og rettighetsorienterte argumenter i sitt videre arbeid med saken. TF mener at det ikke uten videre kan kalles en menneskerett å omfattes av en felles ekteskapslov eller å gjøre homofiles forventninger om en felles ekteskapslov til et spørsmål om likestilling. Det finnes etter fakultetets mening grunner for en felles ekteskapslov og derfor får Departementets forslag vår støtte. Men ensidige argumenter forankret i likestilling og rettigheter er ikke tilstrekkelig overbevisende eller erfaringsnære, verken i en allmenn eller en teologisk forstand.

Det teologiske fakultet vil derfor sterkt råde departementet til å forbedre lovutkastet og begrunnelsen for det før det oversendes Stortinget. Viktige forhold som da bør belyses er forholdet mellom ekteskapet som samfunnsinstitusjon og som uttrykk for et kjærlighetsforhold mellom to mennesker. Det er liten tvil om at den tradisjonelle oppfatningen av ekteskapet som en relasjon mellom to mennesker av motsatt kjønn også innebærer en oppfatning om at kjærlighet og den grunnleggende erfaringen av å høre sammen i "gode og onde dager" må være viktige idealer for ethvert ekteskap. Slike idealer endres ikke av det faktum at mange ekteskap oppløses fordi kjærlighetsrelasjonen ikke lenger kan opprettholdes og belastningen om å utholde også de "onde" dagene er blitt for stor. Det teologiske fakultet vil derfor oppfordre regjeringen til å ta betydningen av kjærlighetsrelasjonen mellom to og hvordan ekteskapet skal gi gode vilkår for dette på større alvor i det videre arbeid med en ny ekteskapslov. Vi tror at slike refleksjoner i høyere grad vil åpne for en aksept av at også homofile og lesbiske inkluderes i institusjonen ekteskap.

Luthersk teologi fastholder ekteskapet som en verdslig institusjon for samlivet mellom to parter. Dette er et viktig kjennetegn for luthersk kristendom. I oppfølgingen av en slik tenkning blir det et viktig teologisk anliggende å bidra til at denne ordningen virker som en god, ikke-diskriminerende og ivaretaende ordening. En viktig utfordring er å drøfte den nye ekteskapsloven slik at både par-relasjonen, dvs. kjærligheten mellom to voksne, og foreldre-barn-relasjonen tillegges betydning. Par-relasjonen er blitt det moderne vestlige samfunn forbinder med ekteskapsinstitusjonen. Dette er både det forpliktende ved den og det livgivende ved den. Nettopp denne utvikling har åpnet for anerkjennelse av homofile kjærlighetsforhold. Slike refleksjoner kan bidra til en økt og berettiget fokusering på det varige og forpliktende samlivet og mindre vekt på spørsmålet likekjønnet/ulikekjønnet. Samtidig mener vi at også foreldre-barn-relasjonen er en viktig og grunnleggende side ved ekteskapet. Det er en viktig oppgave for det videre arbeidet med lovforslaget å tale erfaringsnært og sant om forholdet mellom foreldre og barn.

Fakultetet vil peke på at departementets mangelfulle arbeid med å begrunne lovforslaget stiller Den norske kirke i en vanskelig posisjon. Etter flere tiårs inngående arbeid er det nå endelig kommet dit hen at Kirkemøtet i 2007 kan komme til å vedta å anerkjenne at homofile i partnerskap kan få kirkelige stillinger og eventuelt åpne for kirkelig forbønn og velsignelse. Mange i kirken har vært skeptiske og spørrende til dette. Gjennom grundig utredning i mange år er mange nå blitt innstilt på å vedta denne reformen. Det kan virke uheldig å framsette et forslag som i manges øyne kullkaster hevdvunnen tenkning om ekteskapet – uten å gi en god og grundig gjennomtenkt begrunnelse for forslaget. Dette kan føre til avvisningsreaksjoner som nettopp svekker den likestillingen som etterstrebes og

skaper motstand også for de vel forberedte, viktige og inkluderende vedtak som kan og bør vedtas i årets Kirkemøte. Også dette er viktig moment som bør føre til at departementets videre arbeid med begrunnelse og lovforslag inkluderer og forstår denne typen innvendinger. En slik holdning kan føre til en bredere konsensus og større respekt for forslaget om en felles ekteskapslov i Norge.

Forslagene i departementets høringsnotat er omfattende og gjelder mange områder. Med utgangspunkt i fakultetets spesifikke kompetanse vil vi særlig gå inn på spørsmålet om hva som menes med et ekteskap, teologiske syn i forhold til endringer i ekteskapet som institusjon, og spørsmålet om kirkelig vigsel. Med bakgrunn i fakultetets arbeid med etikk vil vi også drøfte forslagene om adopsjon og assistert befruktning.

4. "Hva er et ekteskap?"

Ekteskapet står fremdeles sterkt i det norske samfunn. Det er en institusjon som mange mennesker velger som ramme for sine liv og som de knytter ønsker og forventninger til. Institusjonen har vunnet hevd gjennom generasjoner, men har også forandret seg grunnleggende gjennom tidene. Derfor er det også ulike meninger om hva som bør være ekteskapets basis og grunnidé i dag. Når departementet foreslår å utvide ekteskapsloven til å omfatte parforhold mellom homofile og lesbiske, er det derfor vesentlig at forslaget leverer en god og allment forståelig begrunnelse for disse endringene. Dessverre er dette ikke tilfelle i det sentrale avsnitt, § 4, "Felles ekteskapslov – hva er et ekteskap." Blant annet er den filosofiske betraktning om ekteskapet (4.2), springende, det tales misvisende om forholdet mellom ekteskap og kirke, og det mangler en fremstilling av de historiske endringer som leder fram til forslaget.

Fakultetet vil kortfattet ta opp de teologiske argumenter som bør tilkjennes vekt og som kan åpne for at homofile kan inngå ekteskap. I den evangelisk lutherske kirke forstår vi ekteskap som en "verdslig" og dermed sivilrettslig ordning. Dermed deler kirken det sentrale punkt i begrunnelsen for forslaget, at ekteskapet er "en borgerlig institusjon, et sivilrettslig anliggende."(4.1) Ifølge et luthersk syn (i motsetning til et katolsk) er ekteskapet ikke et sakrament som kirken forvalter, men en del av de sivile ordninger som finnes for det skapte liv. Forvaltningen av disse ordninger tilligger samfunnets offentlige myndigheter. Det er et samfunnsanliggende å skape gode rammevilkår for parforhold. Samfunnsmakten regulerer med rette rammevilkår for å sette barn til verden og oppfostre dem i familie. Likeledes er det et samfunnsansvar å regulere adopsjon og legge til rette for assistert befruktning, med barnets beste for øye. Kirken har på sin side tradisjonelt virket til støtte for etablering av familie og har blant annet medvirket til ekteskapsinngåelse i kirken for å gi de par som ønsker det tilgang til forbønn og velsignelse av den pakt som er et sivilrettslig ansvar. Mange ønsker den forbønn, feiring og fest som kirkelig medvirkning kan innebære, når slike viktige livsvalg foretas.

Kirkelig vigsel foretas derfor på vegne av samfunnet og er ingen egen kirkelig institusjon. Dette betyr at den norske lutherske kirke, uavhengig av om den er statskirke eller ikke, må forholde seg til den ekteskapslovgiving som er gjeldende i Norge. Fakultetet vil derfor understreke at forslaget gjelder en lovfesting innenfor samfunnet som skal gjelde alle, uavhengig av religion eller livssyn. Det avgjørende kriterium er at det skapes ordninger som ivaretar menneskers liv gjennom frivillig valg av partner og i gjensidig forpliktende avtale. Hvordan dette skjer, må konkret utformes i forhold til de livsvilkår og de utfordringer mennesker møter i det moderne samfunnet. Derfor må ikke bare lovgivningen, men også det kirkelige syn på ekteskapet ta hensyn til endringer i samfunnet som skaper nye rammer for familie og parforhold. Dette har skjedd i tidligere generasjoner og det må skje i vår

generasjon. Vi vil derfor kort peke på sentrale trekk i dagens samfunn som er relevante for kirkelig syn på ekteskapet.

5. Samfunnsendringer og ny forståelse av ekteskapet

I de siste vel hundre år har ekteskapsinstitusjonen gjennomgått nok en markant videreutvikling, ikke minst ved at kvinner har oppnådd større og større likestilling i samfunnet. Ved at kvinner har oppnådd økonomisk selvstendighet og bestemmelsesrett i alle vesentlige livsspørsmål, inklusive kontroll over seksuelliv og graviditet, er ekteskapet også blitt vesentlig forandret. Fra å ha sin basis i det å dele "bord og seng" (økonomisk fellesskap og reproduksjon), der arbeidsdelingen fra og med industrialiseringen var kjønnnet slik at barneoppdragelse og husarbeid var kvinners domene mens lønnsarbeidet var mannens, framstår dagens ekteskap som et mer eller mindre bevisst og fritt valg mellom to likestilte parter, som også kan velge å påta seg felles ansvar for barn. Det har også skjedd en utvikling der barns rettigheter er blitt oppdaget og satt i sentrum for lovgivning om barn. Dermed har barn fått en selvstendig plass i familien. Lovgivningen avspeiler vektleggingen av det enkelte familiemedlem som selvstendig individ med rettigheter og ansvar.

I denne utviklingen av forståelsen av ekteskapet er det et bærende premiss at begge parter i frihet velger hverandre, og at valget har basis i så vel følelser som fornuft. Ved at frivillighet til samliv og fokus på følelsmessige og affektive bånd har kommet i fokus, framstår det som kunstig og ulogisk å utelukke homofile fra å inngå i samliv med en slik gjensidig forpliktelse.

Et annet viktig trekk ved ekteskapet i dag er at selv om denne samfunnsinstitusjonen fortsatt qua institusjon er tett knyttet til reproduksjon, er det ikke lenger i praksis like selvsagt at nesten alle ektepar får barn eller at reproduksjon hører til innen ekteskapets rammer. Ingen vil nøle med å kalle et gift par som ikke har barn for ektefolk, eller stille spørsmål ved om mennesker som inngår ekteskap etter å ha passert reproduktiv alder er rette ektefolk. Reproduksjon finner også sted innenfor andre (sam)livsformer som samboerforhold, partnerskap og blant dem som lever alene. En endret forståelse av både hva ekteskapet er og hva foreldreskap er fører med seg behov for endret lovverk, som søker å beskytte utsatte grupper og sikre likebehandling.

Samtidig er det klart at ekteskap fram til i dag har hatt og har med reproduksjon å gjøre. Ekteskapet er ikke bare fundert i sosialitet og i voksensamfunnets kontroll over reproduksjonen, men kompleksiteten i dette forhold er konstitutivt for samfunnsdannelse og moralitet. Spørsmål om hva og hvem barn er, hvordan de skapes, er av sentral betydning i denne sammenhengen. Å snakke erfaringsbasert og derfor også sant på et helt avgjørende nivå for kvinner, har vært avgjørende for den kjønnslikestilling og den oppgradering av barns menneskeverd som mange kan nyte godt av i dagens Norge, men som på ingen måte er noen selvfølge. Å argumentere for betydningen av at homofile og lesbiske gis tilgang til en samfunnsinstitusjon som vi i dag anser som grunnleggende for å kunne leve meningsfullt og trygt og med nære relasjoner i det moderne, mister ikke tyngde ved at vi fastholder at institusjonen som sådan springer ut av en særegen interesse for å regulere (og definere) slektskap og dannelse. Dette er fortsatt et avgjørende samfunnsansvar og derfor en vesentlig side ved ekteskapet som institusjon.

6. Teologiske synspunkter på ekteskap og samliv

Selv om ekteskapet som rettsinstitusjon i vårt samfunn oppfattes som en "borgerlig" sak, har ekteskapet og familien også hos oss vært tillagt stor kirkelig og religiøs betydning. En

kirkelig vigsel setter ekteskapet inn i et religiøst og rituelt perspektiv, der bibelske tekster, forkynnelse og salmer gir forankring for ekteskapet og setter opp visjoner og idealer for samlivet. Behovet for en slik kirkelig ramme rundt ekteskapsinngåelsen kan være like sterkt for homofile og lesbiske som det er for heterofile.

Mye kirkelig argumentasjon kan gi det inntrykk at Bibelen og den kirkelige tradisjon representerer en klar og entydig posisjon når det gjelder ekteskapet. Det er imidlertid grunn til å problematisere dette. De bibelske skriftene speiler det samfunn som de ble til innenfor. I Det gamle testamente finner en eksempler på polygami som akseptert ordning, og ikke minst var en patrilineær og patriarkalsk ekteskapsordning dominerende, med ulike rettigheter og ulike moralske krav til menn og kvinner. Det er derfor sterke patriarkalske trekk i mange bibelske formaninger, og disse har preget tradisjon og holdninger like til den nyeste tid. Slike formaninger kan etter fakultets oppfatning slett ikke overtas automatisk av kirken i dag. Rester av patriarkalsk tenkemåte som forstår kvinner og barn i retning av å være mannens eiendom kan verken opprettholdes i kirken eller i samfunnet.

Heller ikke Det nye testamente gir et entydig mønster for ekteskap. Den jødiske og romerske ekteskapsinstitusjon videreføres. Det finnes mange formaninger som avspeiler denne patriarkalske husholdsordningen, selv om det er forsøk på å mildne den med krav om gjensidig kjærlighet. De første Jesus-tilhengerne tok avstand fra gjeldende praksis når de avviste skilsmisse og gjengifte på basis av et ord av Jesus (Mark 10:1-9). Andre tidlige kristne skrifter fra de første århundrer brøt med ekteskap som samfunnsmodell og satte opp idealer om askese og sølibat for de kristne.

I protestantiske kirker har synet på ekteskapet vært dypt preget av reformatorisk teologi. Her ble ekteskapet på den ene siden sekularisert i forhold til katolsk tradisjon, ved at ekteskapsinngåelsen ikke lenger ble betraktet som et kirkelig sakrament. På den andre siden framhevet Luther ekteskapet som en av de helt fundamentale skaperordninger, som langt var å foretrekke framfor sølibatet eller askesen. Denne positive skapelsesteologiske argumentasjonen for ekteskapet bidro i protestantisk tradisjon til å framheve institusjonens religiøse betydning, selv om den i de reformatoriske kirkene gjaldt som en allmenn og ikke en spesifikt kristelig ordning. I konservativ luthersk teologi har denne grunnleggende ordningsmessige siden ved ekteskapet vært understreket særlig sterkt, mens nyere liberal protestantisk teologi har skjøvet slike begrunnelser mer i bakgrunnen.

Ulike syn på ekteskapet i kristen tradisjon kan sees som eksempler på hvordan Gudstro og det kristne budskapet om kjærlighet og gjensidighet er blitt uttrykt innenfor tids- og samfunnsbestemte strukturer. På samme måte er det et ansvar for kristne i dag å tolke det evangeliske budskap i dagens samfunnsvirkelighet. Det betyr at kirken også må konfrontere kritisk visse former for praksis både fra den tidligste kristendommen og fra reformasjonstiden. I dagens kristendomstolkning er det etter fakultetets oppfatning utillatelig å diskriminere kvinner ved å pålegge dem å bære slør og tie i forsamlingen. Det er uakseptabelt å holde slaver og å automatisk innlemme homoseksuelle forhold i moralske lastkataloger. Kritik og nyfortolkning i slike og andre spørsmål er nødvendig for kirken, når den viderefører sin vesentlige funksjon: å forkynne evangeliet om Jesus Kristus klart og tydelig i samtiden. Til denne oppgave hører ikke å opprettholde tidligere generasjoner samfunnsorden. Dette medfører at nye samlivsformer og familiemønstre må vurderes ut fra moralske normer for samliv og fellesskap, der ikke bare voksne, men også barn er tenkt inn.

Det var denne måten å tenke teologisk på som lå bak fakultetets forsvar for partnerskapsloven og for at kirken skal anerkjenne homofile parforhold på like linje med heterofile og bidra til å feire deres valg gjennom vigsel. Fakultetet mener at en må legge vekt på at samlivet skal være forpliktende og varig, og at dette ikke minst er viktig som ramme

om barns oppvekst. Et gjensidig og offentlig forpliktende samliv mellom mennesker av samme kjønn må vurderes moralsk på samme måte som et samliv mellom heterofile. Kirken må forkynde at disse forhold på samme måte kan være uttrykk for Guds vilje.

7. Homofile pars adgang til adopsjon

Når det gjelder det vesentlige spørsmål om å åpne for adopsjon og assistert befruktning for homofile par, mener vi det ikke foreligger utslagsgivende faglige grunner til at homofile par skal unndras muligheten til å få barn gjennom adopsjon. De argumenter som taler imot, er opprettholdelse av tradisjoner som rett nok har lang hevd, men som det ikke er tvingende å videreføre. I lys av innsikten vi i dag har om at homofile og lesbiske skal tilkjennes like rett til å kunne velge kjærlighetspartner som heterofile ut fra vår generasjons forståelse av menneskerettighetene, åpnes det også for at disse kan fungere som foreldre på like linje med heterofile og aleneboende.

Mange homofile par er allerede foreldre og i foreldres sted. Den rett nok begrensede forskning som finnes om hvilken betydning dette har for barn, viser så langt fakultetet kjenner til at slike foreldreskap ikke stiller barna i dårligere situasjon enn med heterofile foreldreskap. I dette spørsmål må barnets beste selvsagt stå i sentrum, slik tilfelle er i dagens lovgivning om adopsjon. Hva vi ellers vet om de hensyn som her er relevante tyder ikke på at barnets beste blir satt til side. Det teologiske fakultet ser verdien i å inkludere de rettsvirkninger som ikke har vært hjemlet i partnerskapsloven hittil, slik at homofile og lesbiske på linje med ektepar får adgang til adopsjon underkastet de normale regler for dette.

Dette er i seg selv et stort og viktig skritt. Videre er det altså ikke selvsagt at samboende som ikke inngår ekteskap skal være utelukket fra adopsjon, dersom man tar utgangspunkt i barnets beste. Også slike par kan selvsagt være gode foreldre, slik aleneboende kan, og under et likestillingsperspektiv forekommer avgrensningen vilkårlig og kritikkverdig.

8. Homofile pars adgang til assistert befruktning

Når det gjelder "assistert befruktning" er forholdet mer komplisert. Det er også illusorisk å tro at man gjennom et lovforslag skulle oppnå såkalt full likestilling på dette felt, det være seg mellom heterofile og homofile par eller mellom par som består av homofile menn og lesbiske kvinner. Avgjørende er at homofile menn, for å oppnå full likestilling, måtte gjøre bruk av surrogatmor, hvilket er et moralsk problematisk (tilbake)skritt, hvor Norge med gode grunner har vært avvisende.

Når fakultetet reserverer seg mot å likestille adopsjon og assistert befruktning, og å gi lesbiske par automatisk adgang til sistnevnte, er det fordi vi anser det for høyst problematisk å anta som et grunnparadigme at det skulle være en menneskerett å få biologiske barn. At et annet levende menneske, og dets iboende, medfødte rettigheter, på noe vis skal gjøres til objekt for voksen selvrealisering, og at samfunnet derfor skal hjelpe voksne mennesker til å frambringe slike objekter gjennom assistert befruktning, tas det avstand fra. Fra et "barnets beste" synspunkt er assistert befruktning prinsipielt problematisk, også fordi det er så mange allerede-fødte-barn som trenger omsorg og foreldreskap. Når det likevel er utviklet en praksis for dette i Norge er den basert på og regulert av medisinske indikasjoner på infertilitet. Fakultetet finner ikke grunnlag for å støtte forslaget om å gi assistert befruktning på grunnlag av andre indikatorer, uten nærmere utredning.

I forhold til spørsmålet om assistert befruktning, vil fakultetet avslutningsvis fremheve at den argumentasjonen vi her har ført er av allmenn karakter. Så langt vi kjenner til, finnes det ingen spesifikt teologiske argumenter verken for eller mot assistert befruktning. Men det

betyr slett ikke at den allmenne argumentasjonen vi har ført på dette punkt er teologisk uviktig. Tvert i mot viser den hvordan forpliktelsen på allmenne livsvilkår inngår i diskusjonen om ekteskap og samliv som borgerlige, verdslige ordninger.

9. Konklusjon: Felles lovgivning og felles ekteskapsinstitusjon

Fakultetet støtter målsettingen om en felles ekteskapslov. Fakultetet har argumentert for at forhold mellom homofile og lesbiske par (nå i partnerskap) og heterofile par (nå ekteskap) har grunnleggende likhetstrekk, med hensyn til frivillig valg av partner, moralsk ansvar og gjensidige forpliktelser. Med adgang til felles adopsjon har homofile og lesbiske par også mulighet til ansvar for oppfostring av barn. Felles ekteskapslovgivning gir den største tryggheten for at barn i likekjønnede parforhold får lik behandling som barn i heterofile ekteskap nå får.

Hvis det etableres like rettigheter for par av henholdsvis ulike og like kjønn, men en opprettholder partnerskap og ekteskap som to institusjoner, betyr det i manges øyne en forskjellsbehandling på symbolplan, som med rette vil oppfattes som diskriminerende. Da vil en likestilling i alle praktiske forhold bli motsagt ved at homofile og lesbiske fortsatt blir definert som en særgruppe som skal ha eget navn på sine forhold. Dette problemet kan ikke løses ved at kirken tilbyr en velsigneshandling i tillegg til et borgerlig inngått partnerskap. Da vil fortsatt homofile og lesbiske par ikke ha valgmuligheten til en kirkelig vielse, noe som vil sette dem i en særstilling. Dessuten kan det virke uforståelig for mange at kirken kan ha en egen kirkelig velsignelse for homofile par, men ikke vil kombinere den med den "borgerlige" vielse som kirken gjør på vegne av samfunnet.

10. Konsekvenser for kirkens vigselpraksis

Forslaget burde her ha tatt en bredere drøfting av spørsmålet om obligatorisk borgerlig vielse. Det ville klarere ha understreket at ekteskapet i forhold til lovgivningen er en "borgerlig institusjon, et sivilrettslig anliggende" (4.1.), og ville ha gjort det lettere å markere den spesielle karakter av en etterfølgende religiøs seremoni.

Når forslaget går inn for fortsatt delegert ansvar for vielse til mange tros- og livssynssamfunn, er det viktig å understreke at dette skjer på samfunnets vegne og at de prester og andre som medvirker gjør dette som "representanter for offentlige myndigheter" og at de derved "utøver en ikke-kirkelig funksjon" (4.1.) Det er som en konsekvens av dette at departementet foreslår "at det åpnes for vigsel av homofile par innenfor Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn." Det forutsetter videre at Den norske kirke ved Kirkemøtet endrer vigselsturgien (5.1.3.5). Fakultetet oppfatter dette som en adgang som åpnes fra Departementets side, og ikke som et krav til Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn for at de skal kunne beholde den delegerte retten til å foreta vigselshandlinger generelt.

Fakultetet kan tenke seg at for å understreke at vigsel skjer på vegne av samfunnet, bør selve løfteavleggelsen ha samme og felles form i borgerlig og kirkelig/religiøs vielse. Kirkemøtet bør ta initiativ til å endre vigselsturgien slik at likekjønnede par som ønsker det kan få kirkelig vielse. Det bør være mulig å beholde en felles vigselsturgiform slik at kirken ikke må lage en særlig liturgi for par av samme kjønn. En særlig vigselsturgiform bare for likekjønnede par vil bidra til å opprettholde den forskjellsbehandling loven ønsker å unngå. Allerede i dag finnes det i vigselsturgien en form for løfteinngåelse som er "kjønnsnøytralt" (alternativ B). Det omtaler bare "ektefelle", uten angivelse av kjønn, og har i partenes løfte gjensidig tiltale til "deg". Denne formen kan allerede nå legges til grunn for vielser der en ønsker en slik form. I tillegg kan en innføre former for valgfrihet mht deler av ritualet rundt selve løfteavleggelsen,

når det gjelder tekstlesninger og bønner. Dermed vil det innenfor samme liturgi foreligge alternative former som kan benyttes av dem som måtte ønske det, uavhengig av kjønn eller seksuell orientering hos partene.

Departementet foreslår et tillegg til ekteskapslovens § 13, om at kirkelige vigslere "også kan nekte å foreta vigsel dersom brudefolkene er av samme kjønn." Fakultetet er enig i dette, siden dette er et forhold som bør ligge innenfor den religionsfrihet som kirken og trossamfunn har. Samtidig mener fakultetet at en menighet har et ansvar for at alle som har rett til å inngå ekteskap får adgang til kirkelig vielse, og for å finne ordninger for at dette kan gjennomføres der en eller begge parter tilhører menigheten.